

ПИХОСОЦИАЛНИ АСПЕКТИ НА СТРЕСА СРЕД МЕДИЦИНСКИ РАБОТНИЦИ В УСЛОВИЯТА НА ИКОНОМИЧЕСКА КРИЗА

Елена Георгиева – Зашева¹

Докладът представя резултатите от проучване върху психо-социалните аспекти на стреса при медицински работници – лекари и сестри в условията на икономическа криза.

С цел разкриване на детерминанти на напрежението при работа и психосоматичното здраве и работоспособността на болничен персонал в настоящото изследване са изследвани някои възможни източници на трудовото натоварване.

Емоционалното натоварване и изтощение вследствие на професионалната дейност, работата в условията на дефицит на време и финансови средства и постоянните обновления в здравната реформа са проблем за медицинските специалисти, които рефлектира върху цялостното им представяне.

Ключови думи: стрес, напрежение в работата, психосоциален климат

Промените в социално – икономическите условия през последните 3 – 4 години повлияха всички сфери на обществения живот. Особено негативно те се отразиха в областта на здравеопазването, където реформите и промените продължават вече 12 години. Периодът на икономическа криза остави своя отпечатък много осезаемо върху дейността на медиците, като това се изразява главно в явления като стрес и бърнаут синдром. Естеството на работа на медицинските работници обуславя високото ниво на професионален стрес.

Професионалният стрес според NIOSH (The National Institute for Occupational Safety and Health) е съвкупност от негативни физически и емоцио-

¹ Елена Георгиева – Зашева – докторант в Институт за изследване на населението и човека при БАН

Адрес за контакти: ellyg83@abv.bg

нални реакции, които възникват при несъответствие между изискванията на работата и способностите и потребностите на работника.

Ежедневните изисквания на работното място, липсата на подходящи условия за работа – работата в редуциран екип и неадекватното възнаграждение допринасят за повишаване равнището на стреса.

В трудовата си дейност медицинските специалисти са подложени на въздействието на редица фактори, които могат да застрашат психичното и физическото им здраве, да създават дискомфорт и неудовлетвореност и да намаляват неговата ефективност. Ето защо това влияние може да се окаже силно.

Провеждани са множество изследвания в тази посока. За България най-машабни са изследванията, провеждани с методиката Индикатор на професионален стрес, адаптирана от екип на Института за изследване на населението и човека към БАН (Русинова, В., Купър, К., Василева, Л. Жилъова, С.; 1996).

Резултатите от изследванията показват високи нива на професионален стрес сред медиците. Според тези изследвания основни източници на стрес са претовареността с работа, липсата на социална подкрепа и липсата на удовлетвореност от работата (Василева, 1996).

Цел и задачи

Целта на това изследване е ранното идентифициране на проблема професионален стрес. Това би предотвратило много негативни последици.

Задачата е установяване на стресогенните фактори с най-силно влияние и техният негативен психо-социален отговор.

Като **хипотези** могат да се формулират следните твърдения:

1. Естеството на работа на медицинските специалисти предполага високи нива на професионален стрес. Лекарите и медицинските сестри са принудени да работят ежедневно под напрежение, което оказва неблагоприятно въздействие върху тях.

2. В условията на икономическа криза водещ сред стресогенните фактори ще бъде ниското трудово възнаграждение, който ще оказва демотивиращо въздействие върху работата им.

3. Влошените трудови взаимоотношения ще влияят отрицателно върху възможностите за справяне със стрес, като допълнително ще усложняват психосоциалния климат на работното място.

Материали и методика на изследването

Изследвани са 30 души – медицински специалисти – 12 лекари и 18 медицински сестри от 3 отделения в МБАЛ „Р.Ангелова“, гр. Перник – психиатрично, спешно и детско отделение. Използван е 33 – айтемен въпросник на Moos – Insel за изследване на социалния климат на работното място със 7 подскали (Русинова и сътр., 2008; Сардоска, Е., 2006):